

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 219
אב תשע"ט

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

בדיקת העירוב בעיר בית שאן

בשבוע זה יצא מוקד העירוב לבדיקת העירוב בעיר בית שאן, העיר שמוזכרת בנביאים ובדברי חז"ל. בחודש האחרון נתבקשנו מבנו של רב העיר הגאון רבי יוסף יצחק לסרי שליט"א, לבוא לראות את העירוב, אם יש דבר שכדאי או שצריך לתקן, ובמקביל לכך הזדמן שגם הבדוק של העירוב פגש בפעילות של מוקד העירוב וביקש מעצמו שנבוא אליו, כי הוא יודע שיש דברים לתקן, ורוצה המלצה כיצד ואיך.

ראש העמוד המיוחד בעיר בית שאן

כשהגענו אל המקום הבחנו שצורת ראשי העמודים שונה מהרגיל, וכן סוג החוט שהוא משתמש, הוא כבל ברזל שזור לא חוט דיג, וגם לא חוט ברזל רגיל המצוי בעירובים בארץ. שוחחנו עם האחראי על הצורה המיוחדת שהתקין בראשי העמודים, שבמקום להלחים לעמוד כיפה שתסגור את הצינור, ולהלחים v מעליה, הם עשו מתקן מברזל חזק, שנתפס מסביב לעמוד עם ברגים עבים, ועליו יש v עם כיסוי מלמעלה. האחראי הסביר לנו שאם עושים רק v, החוט יכול לברוח ממנו ע"י שקופץ כלפי מעלה ויוצא, והמטרה בברזל המכופף מלמעלה, לשמור את החוט בשעה שקופץ למעלה, שישאר בפנים. הבדוק של מוקד העירוב התפלא על כך, למרות שהוא עבר על מאות עירובים לא מצוי שיש בעיה כזו שהחוט בורח מראש העמוד, משום שקושרים לכל

חוט שהחליק מראש העמוד, לצידו העמוד

פתח חוט נפרד, ומקום הקשר הוא למטה בצידי העמוד, ואז מתיחת החוט היא כלפי מטה, וצמודה לעמוד, כך שהחוט לא יכול לברוח כלפי מעלה כלל. אבל כאשר עברנו עם הבדוק של העירוב, ראינו מקום כזה, שהחוט ברח מראש העמוד, והגיע לצידו העמוד. [ובמקום אחד החוט נתפס בתוך המתקן של ראש העמוד, והיה צריך לטפס על הטרקטור ולשחרר את החוט].

והנה למעשה לא נראה שמצוי דבר כזה שהחוט בורח, אלא רק במקומות שעושים חוט אחד ארוך לשתי צורות הפתח, שאז החוט רק עובר על ראש העמוד ואינו קשור לעמוד. אבל באופן שקושרים את החוט לכל פתח בפנ"ע, החוט יושב טוב בתוך ה v, ואין חשש שיפול ממנו. ומ"מ צריך לפקוח עין על הדבר, להיות עירני לדבר הזה, כאשר עושים בדיקה מקיפה, או במקומות שיש חשש לתקלה כזו.

נהר שעובר תחת צוה"פ של העירוב

בעירוב של עיר זו התעוררה שאלה מעניינת שאינה מצויה כ"כ בארץ, שיש נחל זורם בצידי העיר, והעירוב עובר מעליו, וכולל קטע

תיקון חוט שהחליק מראש העמוד

מהנחל בתוך גבולות העירוב. והסיבה שהכניסו אותו לעירוב, מפני שאנשים מטיילים בשבת בשבילים הסמוכים לנחל. אלא שכאן יש הלכה בשו"ע (סי' שנו"ו לגבי חצר המוקפת במחיצות, ואמת המים עוברת בתורה, והמחיצה שעל תעלת המים היא תלויה, המחיצה אינה מתירה את התעלה, ואפילו שהפירצה פחות מ"אמות, לא מועיל דין עומד מרובה, כי יש לתעלה חשיבות לעצמה. והטעם כתב המשנ"ב (שם סק"ג) שכיון שהמים

פעילות מסועפת ורחבה לענות לכל הצרכים של הציבור

בשמחה רבה ובהודאה להש"ת, אנו עומדים בימים אלו תחת פעילות עצומה ורחבה, במגוון רחב של כשרויות וארגונים, שכולם מבקשים להגדיל תורה ולהאדירה, להעלות את ידיעת הלכות עירובין וקיומם למעשה.

ההתעוררות לעשיית עירובים כשרים ומהודרים, נמצאת כבר ברוב שכבות הציבור, וב"מוקד העירוב" פועלים קשה ובס"ד לענות על כל הצרכים של הציבור כולל בדיקת עירובים בכל רחבי הארץ, בין עירובים שכונתיים ובין עירובים עירוניים, כל אחד ורמת הכשרות המתאימה לו. כמו כן לתת מידע כשרותי על מקומות שנבדקו, ואת המקומות שלצערנו לא נבדקו ואין מי שבדק אותם כראוי.

סיורי עירובין מגוונים לכל הציבור

במקביל לכך אברכים רבים מבקשים להצטרף אל הבדוקים ללמוד את צורת עשיית העירובין והלכותיה, בהדגמה מוחשית בשטח. אולם הדבר לא קל לקחת אנשים לבדיקות בערים וישובים, שחלקם נעשים בתנאי שטח קשים, בהליכה רגלית בין הקוצים, או ברכבי שטח וטרקטורונים, שאי אפשר לצרף עוד אנשים. כמו כן בכניסה לשטחים פרטיים לקול צהלת כלבים נובחים, רוב המבקשים אינם מתאימים לכך. לכן בימים אלו נערכים סיורים מתוכננים ומגוונים על עירובים, בליווי הדרכה והסבר על כל פרט, מדברי הפוסקים, ועד הוראות גדולי ההוראה בזמנינו, והדרכה פרקטית להכשרת חצרות ומתחמים.

כמו כן פתחנו לאחרונה פרויקט עירובין לילדים, שבו מגישים דרכים לסייע להורים להחזיר לבני משפחתם את העיינות לקיום הלכות טלטול, והזהירות מלטלטל במקום שאין עירוב כראוי בעזרת משחקים שיצאו לאור, ובמבצע של כתיבת סיפור תמורת כובע מתנה, ועוד. יתן ה' שכל הדברים יתקבלו בשמחה בכל מקום, ויבואו תועלת לכל אדם ואדם.

זמני ופרטי הסיורים

הסיורים ייערכו בקבוצות מסודרות, עם ליווי מודרך והסבר מפורט על ההלכות וההיזורים בכל דבר.

1. **סיור בדיקת חצרות.** סיור למתקדמים, כולל בדיקת חצרות ופתרונות לעשיית עירוב במתחם. הסיור יתקיים בעז"ה [בפעם השלישית] בבני ברק, ביום שני י"ב אב, בשעה 12 בצהריים, ברחוב הרב כהנמן. דמי השתתפות 30 ש"ח.
2. **סיור בית חלקיה.** לבחורים ואברכים. כולל סדר לימוד של ההלכות עם שיעור ומצגת. סיור בשטח במשך כשעה, ואח"כ בדיקת אחת החצרות והדרכה לבניית עירוב לחצר למעשה. משך התכנית כארבע שעות. הגעה בתחבורה ציבורית, דמי השתתפות מסובסדים 30 ש"ח כולל כיבוד קל. יום התכנית בתחילת בין הזמנים, יום שלישי י"ב אב, החל מהשעה 3 בצהריים, ליד ביהכ"ס המרכזי בישוב.
3. **סיור מודיעין עילית,** מתחילים במסוף שבסמוך לכניסה לעיר, לומדים על שער המהודר, הקרפץ במטע הזתים, ישיבות שמחוץ לעירוב, עד העמודים בשער הכניסה למתתיהו. הסיור יערך ביום שני, י"א אב, בשעה 6 בערב. משך הסיור כשעה. דמי השתתפות 10 ש"ח.
4. **סיור בני ברק - ז'בוטינסקי.** לימוד על מגוון רחב של דינים ופתרונות, לאורך עבודות הרכבת הקלה. משך הסיור כשעה. דמי השתתפות 20 ש"ח.
5. **סיור נתניה, שכונת צאנז.** הגעה בתחבורה ציבורית, בסוף ימי בין הזמנים. משך הסיור כשעה, בסמוך לחוף הים. דמי השתתפות 20 ש"ח.

לכל סיור יש צורך להירשם מראש, על מנת שנוכל להתארגן בהתאם למספר המשתתפים.
אל תמתין לדגע האחרון, להרשמה כעת חייג:
055-678-3323

עמוקים יי טפחים הם חשובים לעצמם. ובחזו"א כתב שהטעם אינו משום המים, אלא משום התעלה עצמה שעמוקה יי טפחים, והדפנות שלה מגדירות אותה למקום בפנ"ע [ועושות סילוק מחיצות לעומד מרובה].

לפ"ז יש לדון במקרה הנ"ל, האם הנחל דומה לדין אמת המים דבר ראשון השאלה האם המים מגיעים לגובה יי טפחים, כי בימות הקיץ המים רדודים מאוד, וגם בימות הגשמים יש רק מעט ימים שיש זרימת מים בעומק יי טפחים. וא"כ יש לדון האם זה פוסל את העירוב בקטע של הנחל, באותם ימים וא"כ גם העיר תיאסר, מפני שבהמשך יש מקומות ששפת הנחל אינה בשיפוע תל המתלקט, והעיר פרוצה אל הנחל.

דיון הלכתי עם רב העיר בית שאן

עוד יש לדון שבצד אחד של הנחל שבו עובר גבול העירוב, היה מקום שטוח מאוד, ובו ברור שגם בימות הגשמים אין עומק יי טפחים, כי המים מתפרסים על שטח רחב וא"כ יתכן שהצוה"פ שעוברת במקום זה יכולה להתיר גם את הנחל, ולא נחשב כאמת המים שעוברת מצד לצד, למרות שבהמשך שבתוך העירוב יש עומק יי טפחים, עיין שם במשנ"ב.

הנציג של מוקד העירוב, נכנס לפני רב העיר, ושטח לפניו את הנידונים ההלכתיים, ואת ההצעות לשיפור ולשדרוג העירוב בשאר חלקי העיר. הרב שמח מאוד עם הבדיקה המקצועית והדיווח המדויק, ומיד למחרת יצא הבודק המסור של העיר, יחד עם עובדי מועצה, לעשות דברים בעירוב ברחבי העיר.

ישיבת רבני בד"ץ "שארית ישראל" בנושא מחלקת עירובים

בגליון הקודם הבאנו את פתיחת מחלקת עירובין של ועד הכשרות המהודרת "שארית ישראל", שבעז"ה תביא מידע כשרותי מוסמך ועדכני על העירובים השכונתיים ברחבי הארץ. וזאת בנפרד מפעילות מוקד העירוב, אשר פועל גם בתחומים אחרים, ביעוץ ובדיקה לעירובים עירוניים, בנייה והתקנה ועוד.

ישיבת רבני בד"ץ "שארית ישראל" בנושא העירוב

בימים אלו התקיימה ישיבת רבני הבד"ץ "שארית ישראל", בהשתתפות "מוקד העיקוב", ועמדו על נושא כשרות העירובים. בישיבה עלתה הבעיה הגדולה, שנושא העירובים מורכב ביותר, וכולל הרבה פרטים ושאלות הדורשות הכרעה משותפת, להנחות את הקו ההלכתי המהודר, הבנוי על הוראות מרנן ורבנן גדולי ההוראה אצל'ל ושיבדלח"ט.

דיון ר"ר בקורות העירוב בקרית ספר

הגאון רבי שבח צבי רוזנבלט שליט"א חבר הבד"ץ ורב העיר בני ברק, העלה את הנושא ההלכתי של רחובות העיר, וסיפר על הנושא ההלכתי שהיה לו לפני הרבה שנים בעיר מודיעין עילית, והסייעתא דשמיא שבו נפתרה הבעיה.

באותם שנים העירוב לא כלל את הכביש של הכניסה לעיר, שעובר בין קרית ספר לברכפלד, אלא לכל שכונה היה עירוב בפני עצמה. מפני שבכביש הזה היה חשש לרשות הרבים, משום שהוא המשיך מחוץ לעיר, ושימש מעבר אל "חברתה" העיר הערבית. הדבר גרם קושי לבני העיר, ובפרט לתושבי ברכפלד, שלא היו יכולים לטלטל אל מרכז העיר, אבל הם ידעו שהסיבה לכך משום שאי אפשר לעשות עירוב מהודר, ותושבי קרית ספר לא מתפשרים על עירוב שאינו מהודר.

לאחר תקופת זמן היה לחץ גדול מצד אחת מהקהילות תושבי ברכפלד, שאמרו שאם לא יעשו עירוב מטעם רב העיר, הם יביאו את הגאון רבי יעקב בלוי זצ"ל שיעשה להם עירוב לפי השיטות המקילות. אבל הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א לא הסכים לעשות עירוב על כביש זה, והמצב היה בעייתי מאוד.

כעבור שבועיים התחילה האינתיפדה הידועה, שעוררה מתח בטחוני מהתושבים הערבים שעוברים לחרבתה, והצבא סגר את המעבר בשער ברזל גדול, שעומד סגור כל היום. ומה בא הפתרון, שע"ז התבטל מהכביש חשש רשות הרבים, והיו יכולים לעשות את העירוב גם לכביש הנקרא כיום דרך קרית ספר, בית הלל.

מבררים לפני ששוכרים, ושוכרים רק מקומות כשרים

בימים אלו גובר מאוד הביקוש לעירוב כשר, ברמת כשרות מהודרת ומאושרת, והרבה אנשים ונשים מתקשרים לברר על מקומות שונים מכל רחבי הארץ, לשמוע פסק הלכה האם מותר לטלטל בסביבת הדירה שהם שכרו או שהמצוה שלהם הפעם להישאר בבית כל השבת, מידי יום מגיעות עשרות שאלות שמוכרעות על פי הנחיות הכשרות שניתנו ממרנן גדולי ההוראה ומרבני העירובים.

יש לציין שבשנה זו יש חידוש משנים קודמות, שתמי השאלות היו לאחר ששכרו את המקום, וניזכרו בענין העירוב רק ביום שישי בצהרים כאשר כבר הגיעו למקום או שהם בדרך, ואין להם אפשרות לעשות שום תיקון, והשאלות היו מה עושים כשאין עירוב ברמה המספיקה, ורבים נאלצו להישאר בדירה כל השבת מפני שלא היו יכולים לצאת עם התינוקות. בשנה זו רבים מבררים עוד לפני ששוכרים, מתקשרים ושואלים האם ישוב פלוני כשר, אם לא לא נסע לשם, ונחפש כתובת אחרת, ובאמת עטים הם המקומות המאושרים, בהרבה ישובים עושים עירוב ולא מפקחים עליו כהלכה, ובישובים אחרים עושים עירוב ברמה נמוכה, ולא רק בדברים של חומרות, אלא בדברים של עיקר הדיון, שהוראת רבני העירובים שאפילו לילדים אי אפשר לתת לטלטל בהם ויתן ה' שבזכות ההשתדלות של הציבור לא לנסוע למקומות שאין עירוב מהודר ומאושר, ובזכות שאלו שנוסעים נמנעים מלטלטל, וזכה בקרוב לבשר לציבור, שהצטרפו ישובים רבים לכשרות טובה, הראויה למשפחות של בני התורה.

הוראת מרן הגר"ד לנדו בענין המכולה תחת צוה"פ

בגליון 216 הבאנו מעשה שאירע בישיבת סלבודקה שהיתה מכולה של פסולת בניה, שעמדה תחת החוט של צורת הפתח של העירוב, והם חששו שהמכולה פוסלת את צורת הפתח, מחמת שהיא מחלקת אותה [ע"פ מה שנקט החזו"א (סי' ע"י ס"ק י"ח) שמחיצה העומדת תחת הפתח, פוסלת אותו]. והובא שם שבחזו"א (סי' ע"א סס"ק י"ג) משמע שדבר עראי אינו מקלקל את הצוה"פ, כי אינו מגדיר את המקום לשני מקומות, אבל מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א חושש בזה, ולכן הבחורים התגייסו לעזרה בדקות האחרונות לפני שבת, על מנת להזיז את המכולה, כדי שהעירוב של הישיבה יהיה מהודר בתכלית, לשיעור רצונו של רבם רה"י.

לאחר שהדברים יצאו לאור, הביאו את הגליון "תיקוני עירובין" לפני מרן הגר"ד שליט"א, והוא ביקש מנכדו שיפנה למערכת לתקן את ההוראה. מרן מסר דבר ראשון בשבח הגליונות, שהם מעוררים מאוד לקיום ההלכות המורכבות של עירובין, וזה דבר חשוב ביותר. אבל בענין הוראה זו הוא אמר שח"ו להורות שלא כדברי החזו"א, וכיון שבחזו"א מבואר להקל בדבר ארעי שאינו מחלק את הפתח, ח"ו לומר שהוא מחמיר ומורה לאסור. ובמעשה שהיה, לא שאלו אותו מה הדיון, אלא כביכול מה לעשות אחרי שהם מחמירים במכולה הנמצאת תחת החוט, ומרן לא חשב שמסתמכים על דעתו, והציע שיבואו בחורים לעזור להוציא את האבנים. אבל יש לציין שהחשש הנ"ל שמכולה פוסלת היה ידוע בישיבה בשמו, שאמנם לא שאלו אותו ברגע זה, אבל ידעו שדעו לאסור. לכן חזרנו ושאלנו את מרן, והשיב שלא אמר כן אלא בדרך לימוד, אבל אחרי שהחזו"א כתב להקל, אין לאסור. דברים אלו נתבקשו להודיע ולבאר בגליונות אלו. וזכות גדולה היא לנו, להביא את השמועה ממקורה, ולדייק בפרטי הלכותיה.

יום עיון חווייתי

בנושאי עירוב

בני התורה מזמנים בימי בין הזמנים להדגמת הלכות עירובין למעשה ע"י הרב משה אנגלרד שליט"א, ראש מחלקת עירובין הסיוור ותיקים ביום שלישי, י"ב אב במושב בית חלקיה

- 15:00 לימוד סוגיה בענין
- 16:00 דברי הלכה מאחד הרבנים שליט"א
- 16:15 שיעור בליווי מצגת
- 17:30 יציאה לשטח לעירוב המושב,
- המחשה ודיון בבעיות ובפתרונות.
- 18:15 בניית עירוב לדוגמה בחצר בית.

ההרשמה מראש חובה | טלפון 055-678-3323

בית "שארית ישראל" שלמה המלך 19 ב"ב
ת.ד. 3288 בני ברק, טלפון. 03-6773330 פקס. 03-677030

חדש! שיעורי עירובין בטל' 073-295-1621